I.

У присмерку великої зали овальний екран прогностичної машини здавався ілюмінатором, крізь який ці двоє спостерігали зоряний світ. Вони сиділи у зручних кріслах, ніби в космічному кораблі, неквапливо розмов-ляючи, як воно годиться батькові з дочкою.

— Я вже тобі розповідав, а зараз ти сама все бачиш. — Сивоусий батько кивнув у бік овалу, повного зірок.

— Те кулясте скупчення, тату, в мене в голові чи не з дня мого народження. Насувається і насувається… Всі вже давно до цього звикли.

— Ситуація змінилась, люба Соул. Скупчення, може б, і пройшло крізь нашу Зоряну систему, не пору-шивши її динамічної рівноваги, але… з’явився новий грізний фактор. Зверни увагу на отой блідий туманець з лівого боку.

— Так, бачу.

— Зараз машина покаже, що буде через століття.

У батьковому голосі почулися сумовиті нотки. Соул пильніше глянула на його стомлене обличчя. Враз щемливе відчуття ворухнулось у серці: старість, підступає старість… Може, тому він і проймається смутком?

— Астрономія вас, мікробіологів, не цікавить, — продовжував батько, — отож дещо поясню. Тут задача трьох тіл. їхня конфігурація змінюється під впливом гравітації. Ота воднева хмара неухильно рухається в на-прямку до нашої Зоряної системи. Кулясте скупчення відіграє роль

прискорювача. Ймовірність виживання на-шої планети в цих умовах дорівнює нулю.

"Ось що його пригнічує, — подумала Соул. — Але ж ми й так приречені на смерть самим життям…"

— А може, все-таки… є шанс?

— Поглянь, як та хмара поглинає зірки і планети… Це хижий левіафан, який не знає жалю. А якщо ви-словлюватися науково, то це третє тіло захоплене двома іншими, які зближуються. Дія закону всесвітнього оновлення.

— Що ж, виходить, секта Чорної Троянди має рацію? Наближається кінець світу?

Батько тяжко зітхнув і деякий час мовчав, не відриваючи погляду від освітленого овалу. Внизу на екрані миготіли цифри — десятиліття близького майбутнього. Воднева хмара мчить із субсвітловою швидкістю. Ось через дев’яносто років крилом черкає їхню галактику… Сто сімдесят один рік — і рідна планета тоне в білому тумані… Температура катастрофічно падає, атмосфера зникає, замість неї водень, водень…

Нарешті обізвався:

— Сама ж бачиш — катастрофа невідворотна, і станеться вона через сто сімдесят один рік — прогноз то-чний, я вже перевіряв.

Голос його звучав рівно, монотонно, навіть байдуже. Соул аж здригнулася. Що це з ним сталося? Чи під-дався апатії?

— А переселення… Невже немає ніяких проектів?

— Бачиш, дівчинко, хоч ми й вийшли в космос, але…— Він знову зітхнув.— До найближчого зоряного острова щонайменше сто світлових років. Світлових, розумієш? Якби кораблі помчали із швидкістю світла, тоді частина мислячих, можливо, врятувалася б. Та це нездійсненне.

— Отже, Чорна Троянда…

— І не думай, доню, про тих… панікерів, страхополохів. "Кінець світу! Розтринькуй життя! Хай панує смерть!" Гидке блюзнірство…

Батько вимкнув екран, у залі спалахнуло світло. І тепер Соул побачила: на обличчі в нього — ніякісінької апатії, очі зблискують енергією, аж сяють.

— Це серйозне випробування для нас. Мусимо знайти вихід із безвиході. Треба врятувати Життя! Зрозу-мій: це — наш обов’язок, наша місія…

Пружно підвівся з крісла, заходив по голубому килиму.

— Але ж ви кажете — альтернативи нема, то як же…

— Ні, я такого не казав, — махнув рукою батько. — Хоча ми, ну, твоє покоління, — останні на цій пла-неті, проте надія на збереження Життя є. Воно мусить відродитися в іншому місці, хоча й через мільйони ро-ків…

— Останні… — повторила Соул, аж тепер усвідомлюючи увесь трагізм становища. Провела рукою по чолу, ніби знімаючи павутину.— Не віриться. Невже так і буде? А я ж мріяла про сім’ю…

— Наш електронний мозок ще не підводив. Прогноз безпомильний… Хоч для нас і жахливий. Тут нічого не вдієш, це треба сприймати як належне і… братись за роботу.

— За яку роботу?! — скинулися в неї брови, а подиву в очах було стільки, що батько посміхнувся.

— Завдання… ну, як тобі сказати… — Він знову сів у крісло, повернувся до неї лицем. — За шкалою Ча-су виходить, що життя у пій Галактиці найперше з’явилось саме на нашій планеті. Тут найраніше створилось те сприятливе середовище, в якому спонтанно виникли живі клітини. Ніякої однієї праклітини не було, в бурхливому процесі Життя вони конденсувались мільярдами і — одночасно… Втім, цю теорію ти знаєш. Я хочу звернути твою увагу ще на один аспект.. Різноманіття живих форм. Життєва енергія так і бурунить, втілюється то в рослину, то в тварину, комаху, птаха, то в мислячу істоту. Але подумай: якби цей процес був стихійним, то чи-сло живих форм було б нескінченне, і Природа являла б собою конгломерат випадковостей. Форми живих тіл ніколи б не повторювались, а, розпадаючись, давали б усе інакші й інакші конфігурації. Не було б видів. На-справді ж різноманіття живого кінечне, і розвивається воно згідно Закону Інформації, тобто — спадковості. — Він передихнув, облизав пошерхлі губи. — У мене таке враження, що хтось засіяв нашу планету, може, ті, що завершили свій життєвий цикл, — мислячі з іншої зоряної спіралі. Я над цим довго міркував… Засіяли… Передали нам естафету Життя…

Таким натхненним Соул його ще не бачила.

Говорив жестикулюючи, піднесено, швидко, ледве встигаючи за плином думок; наукові гіпотези розцві-чував художніми образами, вдавався до метафор. В її уяві поставали картини інших просторів, інших часів… Ті мислячі не підкорилися обставинам, перекинули міст через океани років і… відродилися для нового життя!

— То, може, ми… і є вони? — прошепотіла Соул, вражена здогадом. — Інколи мені здається, тату, що я вже була…

— Я теж фіксував це відчуття. І не один раз. Може, це залишкова пам’ять? Як би там не було, але я переконаний, що існує всезагальна єдність Життя. У масштабах Всесвіту. Виноградна лоза оповиває Галактики…

Болісна гримаса з’явилась на обличчі дівчини, але тут же й зникла.

— Яка ж… конкретна програма?

— Оце діло. Я так і сподівався, молодчина. — В його очах з’явився теплий усміх, а в словах забриніла ніжність.— Коротко щодо програми. Ви у своєму науковому осередку методами генної інженерії створюєте таку структуру генетичного коду, яку можна буде вкоренити в анаеробні бактерії. В тому коді мусите зашиф-рувати все живе… А я тим часом через Головне Наукове Товариство добиватимусь створення апаратів для до-ставки тих організмів у Далекий Космос… Сама розумієш, це не прості контейнери.

— Та інженери справляться… А от універсальний код…

— Стривай. Теоретично такий генетичний код можливий?

Повагавшись, Соул ствердно хитнула головою:

— Теоретично — так.

— Ну от і працюйте. Колектив у вас великий, дружний, завзятих дослідників та експериментаторів не бракує, то чого ж… Потрібні будуть додаткові кошти — звертайтеся, асигнуємо. Я тільки хотів би, щоб наслід-ки досліджень зосереджувались у твоїх руках. І ніяких розголошень, оскільки не виключена можливість ексце-сів…

— Маєте на увазі Чорну Троянду?

— Авжеж.

Соул тяжко зітхнула, нервово закрила очі долонями і, не стримавшись, заплакала. Щемкий жаль до себе раптом переповнив їй серце. Усе ж пропало, полетіло шкереберть: її мрія про сім’ю, звичайні життєві радощі… Все, все розвіялось, як міраж…

— Що з тобою? — Батько прихилився до неї, обняв за плечі. — Ти нічого не втратила — чого ж так по-биватися? Навпаки, твоє життя набуває он якого сенсу! Мислячі не зникнуть, чуєш? Ми відродимося під іншим Сонцем…

Знову й знову батько розповідав їй про перспективу, про Всесвіт як безконечну інформаційну систему, ще і ще раз науково обґрунтовував свою ідею естафети Життя.

— Все це — красиві слова… — схлипуючи проказала Соул. — А насправді — що ми можемо? Комахи… Ми — слабосилі комахи…

— Отакої! — почав сердитись батько. — Життя — це боротьба. І затям: нема в природі більшої сили, ніж мислячі!

— Абстракції, ілюзії.

Старий спохмурнів, аж вуса йому відстовбурчились. Ніякої логіки в доччиному мисленні! Щойно їй ніби все було ясно — і на тобі, майже істеричний протест…

— Послухай, доню, ти молода, сповнена сил, а що ж я повинен казати па схилі своїх літ? Уже давно мені перевалило за сто. Я охоче лягаю і з великим трудом устаю з ліжка… Скажеш, я своє вже прожив. Нехай і про-жив. То навіщо ж мені впрягатись у тяжку роботу? Навіщо мені це напруження? Гадаєш, я не хочу спочинку?

Соул витерла хусточкою очі, тихо сказала:

— Пробачте, тату… Для мене це як грім з ясного неба.

— Заспокойся, не треба так розчулюватись. Учися керувати погодою своєї душі. Тут, певне, нам допо-може філософський підхід. Зневіра, песимізм — надто ядучий дим. Розжени його, і ти відчуєш насолоду весен і літ, осенів і зим свого життя. Нерозумно протиставляти себе Природі, важливо усвідомити: ми — учасники ве-ликого процесу Буття. Учасники — розумієш?

— Це я розумію…— Соул зітхнула.— Тільки от сам процес уривається…

— Треба мислити, дочко, ширшими масштабами. У Всесвіті процес розвитку живого ніколи не згасне. Ти скажеш: а звідки ви знаєте? Я відповім — інтуїція. Поки що інтуїція. А звідси й переконання: якщо ми пошлемо у час і простір інформацію про себе і всі живі форми нашої біосфери,— вона передасть естафету Життя. Код! Звістку в Майбуття можна послати лише в зашифрованому вигляді, не інакше. Ось наша альтернатива, наша трепетна надія.

— Отже універсальний код? — підвела голову Соул. — І за допомогою бактерій?

— Саме так.

— Мільйони комбінацій… Тату, я не знаю, чи під силу впоратись з таким завданням нашому колективу дослідників.

— Треба, — твердо сказав старий. — Йдеться ж про існування самого Життя! Звичайно, я, керівник Го-ловного Наукового Товариства, міг би просто зобов’язати вас включити цю тему до поточного плану… Але тут потрібен ентузіазм, пошук.

— Ну що ж, — підвелася Соул. — Тяжкий шлях, та… — І не доказала: до горла знову підкотився клубок.

— Я знаю, ти зараз подумала про особисте щастя. — Батько поклав руки їй на плечі. — Але велика мета — хіба це не саме щастя?

— Так, тату… — Вона прихилилась до його широких грудей.

— Ну то йди, і відразу беріться за роботу.

Поцілував у чоло і легенько підштовхнув до виходу.

II.

Сірий, похмурий ранок. Німа, гнітюча тиша. Ще лежачи в постелі, Соул відчула: щось у світі сталося. Насторожена, але якась байдужа, неквапливо підвелася з ліжка. У спальні холодно. Притримуючи сорочку на грудях, підійшла до вікна, розсунула штори і з подивом побачила… кригу. Так, на рівні третього поверху, ся-гаючи середини вікон стояла суцільна крига. Важенна, сизувата, без полиску, вона заповнила весь простір по-між будинками. Певно, вночі залило, потім замерзло. Якщо посуне — зріже будинок, знесе геть.

Дивно, як же це трапилося, що вона нічого не почула? Справжній потоп! Невже так тихо, безшумно при-була вода? І ніде нікого. Тиша, глуха тиша. Щось у ній причаїлось, якась невиразна тривога, Соул не дослуха-ється до того, її ще хилить на сон. Позіхнула, зашторюючи вікно, та й почалапкала до ліжка. Ах, як приємно забратися під ковдру!

Прокинувшись, дівчина виглянула у вікно — ніякої криги не було, на подвір’ї гасали діти, вулиця повни-лася рухом. Ну, звичайно, наснилось чи привиділось… Мабуть, таки перевтомилася. Ну, що ж, сама винна: і колеги, і навіть батько радять хоч вихідні викроювати, а вона так заповзялась, що й вечорами працює. Вже тре-тій рік не має спочинку. Та

от і сьогодні: і науковці, і техперсонал — усі відпочивають, тільки не вона. Бач, її тримає робота… Чи, може, марнославство, підсвідоме бажання залишити слід в Історії, яка сама зникне без слі-ду? Невже без сліду?

Раніше Соул над цим не замислювалась, працювала — і все. А зараз… Чи займалась своїм туалетом, чи готувала сніданок,— внутрішня дискусія не припинялась. Запитання — дошкульні, нещадні — виникали спон-танно, вимагали відповіді. Якщо планета і все живе на ній приречене, доскіпувалась логіка, то навіщо ти з та-ким завзяттям убиваєш час, який тобі лишився? Який у цьому сенс? "Навіщо та навіщо", — сердилась дівчина, губи їй сіпались, брови насуплювались, а мозок гарячково шукав пояснення, думки шугали, як птахи в небі: у світі с вища логіка, інші інтереси… Мабуть, її любий вольовий татусь має рацію: виноград Життя проростає крізь Галактики, це неспинний процес…

Раптом прозвучав сигнал. Хто міг навідатися без попередження?

Соул, торкаючи долонями зачіску, пішла в хол, але на дверному екрані не побачила навіть тіні. Розсуну-ла двері — теж нікого. Може, сигнал їй причувся? Хотіла вже ступнути на контакт, прикритий килимком, коли в око впав якийсь темний клубок. На мить отерпла: чорні троянди! їй принесли чорні троянди! Ось воно що…

Машинально взяла пластикову вазу з тими похмурими квітами і сама не своя вернулася до вітальні. Две-рі зачинилися за нею так, наче ляснув постріл. Чорні троянди — вирок чи попередження?

Дивилася на пухнасті, чорного оксамиту пелюстки — вони притягували, гіпнотизували. Дівчині здава-лось, що разом із густим ароматом вона вдихає жорстку радіацію небезпеки, невідворотної біди. Сказати бать-кові? А чим він зарадить? Тільки рознервується…

Обізвався відеотелефон — аж кинулась з несподіванки. Страх? Уже обступає страх? Полегшено відітх-нула, побачивши на екранчику обличчя подруги. До апарата підійшла так, щоб затулити вазу — навіщо їй бачи-ти ті квіти? Хоча… Ні, вона розповість їй при зустрічі.

Фанні запрошувала трохи розважитись у парку, все-таки сьогодні день відпочинку, а в неї он такий стом-лений вигляд, темпі кола під очима, не можна ж так нехтувати здоров’ям. Там буде цікава компанія, .один гар-ний хлопець давно вже хоче з нею познайомитись. О, це справжній красень, інтелектуал, якщо й цього разу во-на відмовиться, то всіх образить смертельно, а та злощасна лабораторія один день перечекає, нічого з нею не станеться, штами не пропадуть, адже є спостережники…

"А чому б і справді не зробити паузу? — подумала Соул. — Може, й напруження спаде, позитивні емо-ції, зміна вражень заглушать тривогу".

Прогулянка серед натовпу дерев і кущів була напрочуд цікава й весела.

— Ти мабуть, забула, яке й небо над нами! — сміялася Фанні. — Все нидієш у своїй лабораторії.

— Е, ні, — заступився за Соул красень, з яким її оце познайомили, — нидіти, бачу, не в її натурі, правда ж? — і поглянув у вічі проникливим поглядом. Не ждучи, що вона скаже, провадив далі: — Генна інженерія — це ж творчість, та ще й яка! Генетики перебирають на себе прерогативу самого господа-бога.

Соул приємно було слухати юнака, їй імпонувала його легка іронія, несподівані повороти думки.

— От ми, художники, теж творимо. На площині зображуємо тримірність, глибину, викликаємо у глядача враження об’ємності. Але це ж ілюзії! А генетики доповнюють природу новими, цілком реальними витворами.

Соул, м’яко усміхаючись, заперечила:

— Е, не кажіть. Створити ілюзію — хіба не чаклунство? Мені, скажімо, Легше вмонтувати ген у спіраль-ку, аніж намалювати пейзаж. З цієї причини я витратила багато зусиль, щоб перебороти комплекс неповноцінності.

— Але ж ви себе знайшли? — спитав художник.

— Генетика мене знайшла, — усміхнулась Соул.

Їй було весело, голосно сміялась, та коли в уяві раз по раз висвітлювався букет чорних квітів,— хмурні-ла, блиск очей пригасав.

— Ви чимось стривожені, Соул? — спитав художник, заглядаючи їй в обличчя. І дівчині сяйнуло: знає!..

— Та я… просто відвикла гайнувати час.

— Невідомо, скільки нам відведено часу, — зітхнув красень. — І чи можна його продовжити…

— Можна, можна! Природа компенсує нам витрачений на розваги день! — защебетала Фанні. — Згідно із всезагальним законом компенсації, винайденим особисто мною!

— Жарти жартами, а взагалі… — обізвався небалакучий подружчин супутник, якого Соул про себе на-звала Мовчуном,— відпочивати вміють не всі.

— Тобто? — спохопилась Фанні.

— Ти от вважаєш, що Соул відпочиває…

— А хіба ні?

— Авжеж, ні, — силувано посміхнувся Мовчун. — В її мозку весь час прокручується якась проблема, чи не так, Соул?

"О боже, невже телепат? — Дівчина кинула на нього насторожений погляд. — Тому ж він і мовчав, зосе-реджувався".

— Ви маєте рацію, — відповіла. — Повністю відключитись важко, інерція мислення… знаєте… її не так просто зупинити.

Мовчун щось хмикнув, а Соул, підтримуючи розмову з художником, думала про "інерцію мислення". Треба навчитися переводити її у підсвідомість — там уже ніхто не намацає… Безсмертя — ось над чим вона ламає голову останнім часом. Це — проблема з проблем… Чому людина смертна? Все залежить від одного, лише від одного запису в спадковому коді. До чого, власне, все зводиться? На фермент, який відповідає тільки за поділ статевих клітин, покласти відповідальність і за соматичні клітини. Перемістити; вмонтувати. От і все. Ніякого старіння, а отже, й смерті людина не знала б… І дарма, що планета приречена! Адже виноградник Жит-тя зазеленіє на іншому ареалі… в майбутньому…

Їй аж дух перехоплювало, коли уявляла: крізь холодний безконечний простір, наповнений усілякими си-ловими полями, пройнятий видимим і

невидимим промінням, мчать грудочки Життя, запаковані в надійні контейнери. І якщо їй пощастить… Люди майбутнього будуть безсмертні!

— Ви знову за своє. — Мовчун поглянув на Соул колючим поглядом. — Подумки докінчуєте свою робо-ту?

— Подумки? — Соул усміхнулася, хоч її обсипало холодом. — Там потрібно маніпулювати із живим ма-теріалом.

— Перестань доскіпуватись, — Фанні взяла свого кавалера за руку, і вони подалися в глиб алеї.

Несподівано виринув здогад: Фанні зв’язана з Чорною Трояндою. Фанні, найближча подруга… Чи, може, цей художник? Чи Мовчун? А може, вони всі змовилися проти неї?

Озирнулася навколо — дерева стоять похмурі, кущі збирають темінь, і ніде не видно й душі — справжні-сінька пастка. Фанні зі своїм другом попереду, художник трохи відстає… Тікати?

Ноги їй враз обм’якли, і Соул, щоб не впасти, сіла на траву.

— Сидіть, не ворушіться!

Художник вихопив із широкої кишені піджака блокнот, з другої — пачку кольорових олівців і, стоячи, почав малювати.

— Якби ви знали… в цій позі… Наче біла квітка на зеленому!

— Слава богу, хоч не чорна… — знічено посміхнулась Соул.

Нервове напруження почало спадати, дівчина вже подумки дорікала собі: це ж фобії, безтілесні примари страху обступили її душу, а вона

піддалася… Мабуть-таки, нервове виснаження дійшло критичної межі. А Фан-ні молодчина… Свіже повітря, нові враження… Художник справді цікавий… Невже я йому подобаюсь? А як же передати майбутнім поколінням хист до малювання? Кожна нормальна людина має художнє чуття…

— Погляньте, Соул. — Художник простягнув їй блокнот. — Якщо погодитесь позувати… Хотів би на-писати портрет.

Не підводячись, дівчина розглядала ескіз. Лінії динамічні, енергійні, отже, та хвилинна слабкість на об-личчі не відбилася, і ніякого страху, а то він зафіксував би обов’язково.

— Гарно, але… ідеалізовано.

Художник допоміг їй підвестися, ще кілька хвилин вони вдвох розглядали ескіз.

— Ідеалізація? Ніскілечки! — запально вигукнув художник. — Я не фальшую, отака ви є: дівчина рідкіс-ної вроди.

Соул, звичайно, заперечувала, і це було щиро: вона себе майже не знала, за роботою їй ніколи й угору глянути, не те що в люстро, але від слів художника теплі хвилі пробігли по тілу. Які приємні дотики його паль-ців до її руки!

На доріжці знову з’явилася Фанні, але чомусь сама. Розгублений вираз її обличчя одразу ж стривожив Соул. Вона заспішила навстріч подрузі.

— Що сталось?

— Та, власне, нічого особливого… — ніяково посміхнулась Фанні. — Він ненадовго… у справах…

— Ти щось недоговорюєш. У яких справах? Може, посварились?

— Та ні, справді він подався… Щось термінове… — вже лагідніше промовила Фанні і додала, дивлячись на художника: — Побіля Ажурового мосту.

Соул пополотніла: там, одразу за Ажуровим мостом, їхня лабораторія!

Безпорадно і водночас благально поглянула на подругу і на художника:

— Я мушу теж відлучитися!

Оце "відлучитися" пролунало чи не на весь парк.

— Що з вами? — Художник вхопив її за обидві руки. — Заспокойтеся.

"Значить, так і є, — майнула в неї думка. — Змова, Чорна Троянда… Яка ницість!"

Відчайдушно рвонулася в бік магістралі. Була така обурена, що ніякого страху вже не відчувала. Одна думка палила їй мозок: лабораторія в небезпеці! Той понурий тип уже, певно, там…

— Зажди, Соул! — гукала Фанні. — Ми з тобою!

Соул побігла ще прудкіше.

— Що за паніка? — обурювався художник.

А Соул — поза кущами, поміж деревами — птахою летіла до рятівної магістралі. Ось уже вилискують рухомі стрічки, ще зусилля — дівчина

скочила на крайню. Помітивши, що загубила один черевик, скинула й другий. Було ніяково босій, та вона не зважала: в голові боляче дзенькали дзвони тривоги: лабораторія! Лабора-торія! Невже вся їхня праця пішла прахом?! Прокляті дебіли…

Перебігла на найшвидшу стрічку, але не вхопилась за поручень, не стояла, як інші, а пробиралась поміж людьми все вперед і вперед. Ех, чи встигне?.. Огидний Мовчун… От би застукати!

А що вона може вдіяти — про це й гадки не мала.

Рухома траса скінчилася. Вже тьмяно поблискують високі вікна лабораторії. Наче ніякого руху.

Серце мало не вискочило з грудей, коли тихо ступила до входу. "Двері прочинені, зумів-таки відімкнути. Ну, та сейфів не відчинить!.."

З порога Головного Залу одразу побачила двох: Мовчун лежав ліворуч під стіною, стискаючи в зігнутій руці тонку цівку зброї, а незнайомий сидів біля сейфів, тримаючи на колінах чорну скриньку. Один з одного не зводили очей.

— Обережно, Соул! — гукнув Мовчун. — У нього вакуумна бомба! Та він у мене на прицілі.

Соул стрепенулась, простягла руки вперед — білі пальці ворушилися від нервової напруги — і рушила до того, що з бомбою… Певне, була в її очах якась демонічна сила, бо, глянувши на неї, терорист мовби закляк. Пошепки вимовляла давно забуті формули, яких навчив її, ще студентку, Великий Психолог.

Вражений Мовчун побачив, як патлата голова терориста почала хилитися на груди; руки, що лежали на чорній скриньці, в’яло зсунулися, ще хвилина — тіло диверсанта зовсім обм’якло і впало на

підлогу. Мовчун одразу скочив на рівні ноги і кинувся до скриньки. Обережно відніс її вбік, прислухався, чи не цокає годинник, полегшено зітхнув:

— Не встиг, мерзотник. Якби ми запізнилися на кілька хвилин, від лабораторії нічого б не лишилося. А ви паралізували його на смерть?

— Та ні, за годину–дві прочумається.

Обличчя в неї побіліло, а попід очима проступили синці.

— Вам треба відпочити, Соул. Де тут у вас відео?

Соул здивувалась, побачивши на екрані… батька.

Мовчун сказав щось про "небезпечну ескалацію", чергову невдачу Чорної Троянди, а наприкінці підкре-слив "просто-таки відчайдушне втручання Соул".

— Підійди ближче, Соул, — обізвався з екрана батько. — Хвалю, не розгубилася. О, та на тобі лиця не-ма!

— Багато втратила праенергії…

— Не падай духом, закінчите програму — відпочинеш. І не треба на цьому зосереджуватись, зрозуміла? Робота — найкраще джерело енергії. — Старий спробував усміхнутись.

Соул відчула за собою чиєсь дихання, краєчком ока побачила художника і Фавні. На мить їй стало ніяко-во.

— Ми пройшли більше, аніж лишилось… От якби ще обіцяний мікроскоп…

У вухах Соул зненацька зашуміло, перед очима засіріла мла, і навіть власний голос звучав глухо, як за стіною. Хотіла ступнути до крісла, та забракло сили. Відчула міцні руки художника, що не дали їй впасти. Передихнула і аж тоді докінчила:

— Мені здається… якщо там… колись… з’являться хороші люди… то ми попрацювали не марно.

Батько щось відповів, щось запитував у Фанні, давав інструкції молодим людям, — Соул не дослухалась, її огорнула дрімота, дівчині приємно було відчувати тепло чоловічих рук, думки плутались: гени… фермент… безсмертя…

Так і заснула.

III.

Озеро було напрочуд спокійне — жодної хвильки! — і Соул, що сиділа на носі човна обличчям до всіх, здавалося, ніби вони пливуть у небі. Он далеко внизу біліє хмарина. З кожним порухом весел вона гойдається, от-от хлюпне через борт.

Соул тішиться, як дівчинка. Ця біла хмарка, що нагадує далеку галактику, і золотий від осіннього сонця ліс на тому березі, такі любі обличчя друзів, — усе бадьорить, улагіднює душу. От тільки вимушена бездіяльність… "Новий мікроскоп буде готовий не раніше, як через півроку, — сказав батько, — а тобі треба зміцні-ти…" Він, звичайно, має рацію, сутичка з диверсантом таки відбилась на нервовій системі, але ж і байдики би-ти…

— Соул знову думає про генетичні коди, — обізвався Мовчун.

Художник, налягаючи на весла, запитливо поглянув на неї.

— Коли впораємось з програмою, тоді… — Хотіла сказати щось веселе, але не вийшло, голос, несподі-вано для неї, пролунав кволо й сумно; всі знітилися.

— Ну… а багато ще лишилося? — спитала Фанні з корми. І додала, ніяково усміхнувшись: — Якщо це не таємниця.

— Які від вас таємниці? — знизала плечима Соул. — Програма, власне, завершена. Ми хотіли тільки внести ще деякі корективи до формули "Людина і біосфера". — Соул махнула рукою. — Все оце природне се-редовище зашифроване і відновиться… у сприятливих умовах.

— Як це може статися? — скинув бровами художник.

— Наші космічні кораблі, наповнені таким делікатним вантажем, шукатимуть планету з відповідними параметрами, вони так запрограмовані.

— А може трапитися… така планета? — з острахом докинула Фанні.

— Батько каже: в доступному для спостережень Всесвіті ймовірно є три мільйони планет, подібних до нашої…

— Якби ж то! — вигукнула Фаяні.

— І що далі? — не перестаючи працювати веслами, спитав художник. — Припустімо, наші апарати знайшли потрібну планету і засіяли її спорами життя…

— Далі почнеться генезис біосфери — ареалу для мислячої людини… Піде процес орозуміння середо-вища, виникне ноосфера… Тобто відбуватиметься інтенсивна взаємодія людини і біосфери. І от хотілося б

по-силити потенціал мислячих. Як тільки сконструюють новий мікроскоп…

— Що означає "посилити?" — поцікавився Мовчун.

— Продовжити життя людини. — Соул передихнула, глянула на друзів проникливим поглядом. — Про-довжити… до безсмертя.

— Ого! — Фанні аж підскочила, і хоч вона була дівчиною тендітною, човен добряче хитнуло. — Оце так!

Але її захоплення поділяли не всі.

— Ви гадаєте, що їм саме безсмертя не вистачатиме для повного щастя? — Художник поклав довгі весла, наче птах згорнув крила. — Я читав фантазію про безсмертних, їхній долі не позаздриш. Стомилися від плину життя, отупіли, цілковито деградували.

— Правильно, в тій ситуації інакше й не могло бути, — поблажливо посміхнулась Соул. — Адже там ідеться про окремих безсмертних, випадкові мутації. А ми хочемо безсмертя не для поодиноких, а для всіх людей, для всієї популяції.

— Та це ж золота мрія! — знову з піднесенням вигукнула Фанні.

Мовчун, обіпершись ліктем об коліно, подався вперед і тепер був схожим на коршака.

— Ну, це з якого боку подивитись, — сказав насупившись. — Людство, якщо воно десь… засіється, і так буде безсмертне. А процес передачі життя новим поколінням — найефективніший шлях розвитку. Інакше — застій, регрес.

— Що ви таке говорите? — невдоволено мовила Фанні. — Ти їх не слухай, Соул. Ба, які мудреці знай-шлися. Безсмертя — це ж чудово!

— А ти уяви собі… — Мовчун повернувся обличчям до Фанні, хитрувато посміхнувся. — Уяви, що пе-ред тобою вічність. Як би ти жила?

— О, — дівчина взялася в боки, — ти б за мною упадав сто років, ні, щонайменше — тисячу! Аж доки не заговорив би про кохання.

Усі засміялися, навіть Соул. У Мовчуна заблищали очі:

— І разом марнували б час. І так в усьому. Куди, мовляв, спішити? Ще встигнемо!

— Якщо серйозно, любі дівчатонька, — знову взявся за весла художник, — безсмертя спричинилося б до застою, і тут немає чого поправляти Природу. От якби додати совісті, чесності…

— Так, цих моральних якостей ніколи б не було забагато, — зітхнула Соул. — Але генами вони не пере-даються. Що ж до регресу за умов безсмертя, то я не можу погодитись з такою категоричністю.. Творча основа людини визначається не лише запасом часу…

— Справедливо, Соул! Не поступайся, ідея твоя прекрасна! — проголошувала Фанні. — Відомо ж бо, що той найрозумніший, хто сам знає, що йому робити.

Дискусія, неначе вир, втягувала усіх до своїх глибин, та Соул більше мовчала, відбуваючись кволою по-смішкою, їй просто бракувало сили, навіть ця прогулянка не допомогла. Аргументи художника і Мовчуна від-футболювала Фанні, аж ніяк не турбуючись про логіку заперечень. "Ні, це ні в тин ні в ворота! — вигукувала вона. — Не треба каламутити воду!"

Молодики тільки розводили руками.

— А що, нічого сказати? — торжествувала Фанні. — Тож схиліть голови і визнайте…

Мовчун милувався своєю галасливою нареченою, пасучи очима її вихиляси, і це їй вочевидь подобалося. Художник знову покинув весла і вже заходився малювати, коли почувся шум мотора — до них мчав катер. Олі-вець застиг у руці… Всі повернули голови у той бік, звідки линуло металеве дзижчання. Соул одразу впізнала білокрилу батькову "Чайку". Що ж трапилось?

Катер описав дугу і майже впритул наблизився до човна, розгойданого хвилею. Соул насторожено по-глянула на батька, що стояв на борту, тримаючись за поручні,— напружений і тривожний.

— Що сталося? — не витримала Соул. — Від передчуття біди стиснулося серце.

— Є новини.

З катера перекинули дощаний місток, і всі четверо швидко перейшли на борт "Чайки". Човен було взято на буксир.

— Так от, — почав керівник Головного Наукового Товариства, коли всі зайшли до каюти і посідали в кріслах, — ситуація вимагає негайно здійснити Великий Запуск. Необхідно вже сьогодні завантажити три наші ракети біоматеріалом, щоб вони могли стартувати не пізніше, як опівночі…

Соул з подивом дивилася на батька.

— Чого раптом такий поспіх? Адже ви добре знаєте — Програма не завершена. Без мікроскопа ми не змогли перебудувати генний ланцюжок.

— Мікроскоп буде ще не скоро, — зітхнув батько, — а війна...

— Війна?!

— Так, оголошена готовність номер один, війна може вибухнути не сьогодні — завтра, і тоді...

— Яке божевілля! — вигукнула Фанні. — Невже наша цивілізація скінчиться так ганебно?

— З хаосу ми вийшли...

— Безглуздя!

— Ясно, що найпершого удару буде завдано по ракетодромах, отже, мусимо поспішати. — Батько обвів поглядом присутніх. — Сподіваюся, ви допоможете?

— Звичайно, — відповіли молодики.

"Війна... Руїни і смерть... Але це ж не стихійне лихо! Мислячі... Усе ж від них залежить, — скрушно подумала Соул. їй хотілося заплакати з розпачу. — Безсмертя... Невже воно не судилось людині?"

— А я ж так мріяла... — сказала з гіркотою.

— Нічого не вдієш, дочко. — У батьковому голосі бринів глибокий жаль. — І наші нащадки матимуть своїм привілеєм смерть...

Соул зовсім ослабла, не мала сили й говорити, тільки дивилась на всіх повними смутку очима. Відчувала спустошеність і порожнечу. Навіть закохано-тужливий художників погляд не зворушував її душі.

З катера кволу дівчину довелось виносити на руках.

...Її останній подих відлетів, мабуть, одночасно з тими ракетами, що в гуркоті і громі стартували з кос-модрому в міжзоряний простір, несучи насіння Життя.